Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריען אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם טעססאנגע דעס יעדען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נ' 1.

וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואָכענטליך מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג.

אונד קאָסטעט פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " "
פֿירטעליאהריג 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פֿירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פֿירטעליאהריג 2 " " 75 " "

Nr. 5, אכטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואָך טו טבת ה.ת'ר'ל'ו'. — Pest, den 12. Jänner 1876.

געגענזייטיגע וויזיטען.

אומזאָנסט וואַרטעטע דיא וועלט ביז היינטע, איבער דיא פֿערהאנדלונגען, וועלכע צווישען דען רעגיערונגען ביידער רייכס-העלפֿטען פֿאָריגע וואָכע היער שטאטטפֿאנדען, עטוואס צו ערפֿאהרען. אינגעדולדיג פֿראגט איינער דען אנדערן: וויא שטעהט'ס דענן אום דיא אונגארישע באנק? וויא שטעהט'ס אום דאס עסטעררייכיש-אונגארישע האנדעלס- אונד צאָלל-בינדניס? — בעקאָממען וויר איינע איגענע באנק? — ערהאלטען וויר איינענע צאָלל-שראנקען? — זאָ לויטען דיא פֿראגען, דיא מאן היינטע נאָך אין אונזערער הויפטשטאדט איבעראלל הערען קאנן, אָהנע פֿאָן איגענד איינער זייטע איך איינע בעשטיממטע אנטוואָרט צו ערהאלטען.

וויר האבען אונס געפֿרייט, דאס דיא עסטעררייכישען מיניסטער וועגען דיעזער פֿערהאנדלונגען נאָך פעסט געקאָממען. וויר דאכטען אונס: יעדער מאנן איזט יא הערר אין זיינעם הויזע. פֿיעללייכט ווירד עס אלזאָ אונזערער רעגיערונג, ווענן דיא פֿערהאנדלונגען היער געפֿיהרט ווערדען, דענן דאָך עהער געלינגען, פֿיר אונזערן שטאאט גינסטיגערע בעדינגונגען צו ערציעלען. אללויין, דא אללעס אין זאָלך' טיעפֿעם געהיימניס געהיללט ווירד, זאָ איזט דאָך גענינגענדער גרונד צור בעזאָרגניס פֿאָרהאנדען. עטוואס גוטעס ווירד ניכט געהיים געהאלטען. ווערע עס אונזערער רעגיערונג געלונגען, אין דער באנק- אָדער צאָלל-פֿראגע איינען זיעג צו ערדינגען, דא ווירדע זיא געוויס ניכט זאָ "שטיללשווייגענד" געבליעבען זיין.

עס ווערדען מאנכע זאגען: "נון גוט, וויר האבען יא געוואוסט, דאס דיא עסטעררייכישע רעגיערונג ניכט נאכגעבען ווערדע. אבער וואס ווילל דענן דיעס בעדייטען? ווענן אונגארן אין זיינעם גוטען רעכטע איזט, וואס קיממערט עס זיך דענן אום דיא איינווילליגונג אָדער ניכט-איינווילליגונג דער עסטעררייכישען רעגיערונג? ווער זיין איגענעס הויז האט, דער ווירד דאסזעלבע וואָהל זאָ איינריכטען, וויא ער זעלבסט עס פֿיר גוט אונד ניטצליך פֿינדעט. ווירד זיך דא יעמאנד קיממערן, אָב דער נאכבאר מיט דיעזער איינריכטונג צופֿריעדען איזט אָדער ניכט! גאנין זאָ מיססטע אונגארן מאכען. פֿינדעט עס, דאס איהם איינע באנק גוט אונד ניטצליך איזט, זאָ מאגע עס איינע זאָלכע אָהנע וויטערעס ערריכטען! פֿינדעט עס, דאס איינענע צאָלל-שראנקען פֿיר דאס לאנד גוט אונד ניטצליך ווערען, זאָ מאגע עס זאָלכע עבענפֿאללס ערריכטען! ווענן דיא עסטעררייכישע רעגיערונג היערבער "שמאָללען" זאָללטע, זאָ איזט דיעס איהרע זאכע. איך זיא האט זיך יא ניכט דארום געקיממערט, דאס וויר זייט דעם 1867-ער אייסגלייכע "געשמאָללט" האבען. אונד דאָך האטטען וויר געוויס מעהר גרונד צום שמאָללען אלס עסטעררייך! וויר שמאָללטען, וויל וויר דורך דיא עסטעררייכישע נאציאָנאל-באנק אונד דאס עסטעררייכיש-אונגארישע צאָלל- אונד האנדעלס-בינדניס בעשעדיגט וואָרדען; עסטעררייך ווירדע אינדעס נור דעסהאלב שמאָללען, וויל עס זיך ניכט מעהר אויף אונזערע קאָסטען בערייכערן קאָננען ווירד. אונד דא זאָללטען וויר נאָך אימטער ריקזיכטען האבען! נין! וויר קאָננען אונס דאָך ניכט זעלבסט שעדיגען לאססען. אונזערע רעגיערונג האט וואָהל איינע פֿערשטענדיגונג מיט דער עסטעררייכישען רעגיערונג אנגעשטרעבט. דא דיעזע פֿערשטענדיגונג יעדאָך ניכט געלונגען, זאָ איזט עס פֿפֿליכט אונזערער רעגיערונג, זיך אום דען וויללען דער עסטעררייכישען רעגיערונג ניכט מעהר צו קיממערן. עס איזט איהרע פֿפֿליכט, פֿיר דאס לאנד אללע' דאס צו טהון, וואס איהם גוט אונד ניטצליך איזט, אונד וואָצו עס איך דאס פֿאָללסטע רעכט בעזיטצט!"

דאס אָבען געזאגטע איזט געוויס פֿאָללקאָממען ריכטיג. ווענן איין פריוואט-מאנן אין זיינעם הויזע דאס טהוט, וואס ער פֿיר גוט אונד ניטצליך פֿינדעט — ווארום זאָללטע דענן איין שטאאט אנדערס האנדעלן! אלליין היעביא איזט דאָך איינעס פֿערגעססען וואָרדען. אויך דער פריוואט-מאנן בעשטעהט ניכט אימטער אויף זיין "גוטעס רעכט", ווענן ער פֿירכטעט, דער נאכבאר קאָננטע איהם איינען גראָססען שאדען צופֿיגען. אין זאָלכעם פֿאללע ווירד ער אימטער שטרעבען, דיא "איינווילליגונג" זיינעס נאכבארס צו ערלאנגען. גאנין זאָ פֿערהאלט עס זיך מיט דעם אונגארישען שטאאטע. ער האט וואָהל דאס אונבעשטרייטבארע רעכט, אללעס זאָ איינצוריכטען, וויא עס איהם אלס גוט אונד ניטצליך ערשיינט. אבער טראָטצדעם מיססען וויר אונס אום דיא איינווילליגונג אונזערעס נאכבארס, דער אנדערן רייכסהעלפֿטע נעמליך, רעכט זעהר קיממערן. ליידער האבען וויר צו בעפֿירכטען, דאס ווענן וויר בעציגליך דער באנק- אונד צאָלל-פֿראגע אויף אונזער "גוטעס רעכט" בעשטעהען, זאָ קאָננטע מאן אונס איינען עמפֿפֿינדליכען שאדען צופֿיגען. ווערע דיעס ניכט דער פֿאלל, דא ווירדען וויר אונס אום דאס שמאָללען דער עסטעררייכישען רעגיערונג דורכאיס ניכט קיממערן. —

מאן ווירד פֿראגען: וועלכען שאדען מאן אונס צופֿיגען קאָננטע? ליידער איזט דיא אנטוואָרט היערויף איינע נור צו לייכטע. איין פריוואט-מאנן, וועלכער זיין געשעפֿט אויף קרעדיט בעטרייבט, מוס זיך מיט אללער וועלט פֿערטראגען, דאמיט ניעמאנד זיינען קרעדיט אונטערגראבע. דאסזעלבע איזט בעציגליך איינעס שטאאטעס דער פֿאלל, וועלכער ליידער עבענפֿאללס "אויף קרעדיט" זיך ערהאלטען מוס. אין אונזערער לעטצטען נוממער האבען וויר בערייטס געמעלדעט, דאס דיא ראָטהשילד'ס מיט אונזערעם קאמפֿפֿע געגען דיא עסטעררייכישע נאציאָנאל-באנק זעהר אונצופֿריעדען זינד. זיא האבען זיך אונזערעם פֿינאנצ-מיניסטער געגעניבער דאהין געאייסערט, דאס דיעזער קאמפֿף דער נייען אונגארישען רענטען-אנלייהע שאדען מיססע. אָב דאס ריכטיג איזט? געוויס! וויר דירפֿען יא ניכט פֿערגעססען, דאס דיא ראָטהשילד'ס, וועלכע דיא אונגארישע רענטען-אנלייהע איבערנאָממען האבען, איך אן דער עסטעררייכישען נאציאָנאל-באנק בעטהייליגט זינד. דיא ראָטהשילד'ס האבען דאהער דאפֿיר אינטערעססע, דאס אייסער דער עסטעררייכישען נאציאָנאל-באנק אין אונזערער מאָנארכיע קיינע אנדערע צעטטעל-באנק עקסיסטירע! דאהער קאָממט'ס, דאס דיא ראָטהשילד'ס אונזער בעשטרעבען צור ערריכטונג איינער איינענען באנק ניכט גערנע זעהען. יא זיא דראָהען זאָגאר, ווענן וויר אונזערן קאמפֿף געגען דיא עסטעררייכישע נאציאָנאל - באנק פֿאָרטזעטצען זאָללטען, מיט דער שעדיגונג דער רענטען-אנלייהע; דאס הייסט: מיט דער אונטערגראבונג אונזערעס קרעדיטס!

דער צווייטע הויפט-גרונד איזט וויעדער פֿאָלגענדער: אללע שטאאטען שליעסען מיט איינאנדער האנדעלס-פֿערטרעגע אב. עסטעררייך אונד אונגארן מיססען דאהער עבענפֿאללס איינען האנדעלס-פֿערטראג מיט איינאנדער אבשליעסען. ווענן נון עסטעררייך אויף דיא אונגארישען בעדינגונגען ניכט איינגעהען וויללי, דאנן קאנן דער האנדעלס - פֿערטראג צווישען דיעזען ביידען רייכסהעלפֿטען ניכט צו שטאנדע קאָממען. — דאנן איזט עס אויך דער וויללע דעס קאָניגס, דאס דיא ביידען רייכסהעלפֿטען, דערען קאיזער אונד קאָניג ער איזט, ניכט נור איינען געמיינזאמען הערשער, איינע געמיינזאמע ארמעע האבען זאָללען, זאָנדערן דאס זיך עסטעררייך-אונגארן אויך הינזיכטליך דער באנק-, דער האנדעלס- אונד צאָלל-אנגעלעגענהייט פֿעראייניגען מאָגען. — אים 1867-ער אייסגלייכע הייסט עס יא אויסדריקליך, דאס עסטעררייך אונד אונגארן איין געמיינזאמעס האנדעלס- אונד צאָלל-געביעט בילדען! וואָהל ווירד יעטצט דער האנדעלס- אונד צאָלל-פֿערטראג נאָך זיינעם 10 יעהריגען בעשטאנדע אבלויפֿען; אבער זעלבסט דער אונגארישע מיניסטער-פרעזידענט, הערר טיסאָ, אייסערטע זיך ביא יעדער געלעגענהייט, דאס ער איין בעזאָנדערעס צאָלל-געביעט פֿיר אונגארן ניכט ווינשע אונד דאס איהם איין פֿערבעססערטער געמיינזאמער צאָלל-פֿערטראג ליעבער איזט.

דיעס זינד דיא גרינדע, וועסהאלב אונזערע רעגיערונג, טראָטץ אונזערעס אונבעשטרייטבארען רעכטעס, דאָך מיט דער עסטעררייכישען רעגיערונג איינע פֿריעדליכע פֿערשטענדיגונג אנשטרעבט. דיעסמאל איזט דיא וויזיטע, וועלכע דיא עסטעררייכישען מיניסטער אונס אבשטאטטעטען, אָהנע ערפֿאָלג געבליעבען. נון ווירד דאס שפּיעל' ניערדינגס בעגיננען. אונזערע מיניסטער ווערדען נעמליך נעכסטענס אין וויען דער דאָרטיגען רעגיערונג איינע "געגענ-וויזיטע" אבשטאטטען. פֿיעללייכט ווירד דיא עסטעררייכישע רעגיערונג עבען אין איהרער היימאטה מינדער הארטנעקיג זיך צייגען. פֿיעללייכט ווירד זיא דיעסמאל מעהר געניגט זיין צור נאכגיעביגקייט. וויר וואָללענ'ס האָפֿפֿען.

זאָללטע דיעס יעדאָך ניכט דער פֿאלל זיין — דא איזט עס אללערדינגס אם בעסטען, דאס מאן דיא אונטערהאנדלונגען פֿאָרלייפֿיג איינשלאפֿען לאָסט. ווירד איינמאל דיא נייע רענטען-אנלייהע אין אונזערן טאשען זיין, דא ווערדען וויר נאטירליך אנדערס שפּרעכען. אייגענבליקליך געביעטעט אונס דיא קלוגהייט, אונס רוהיג צו פֿערהאלטען, דאמיט דער נאכבאר אונזערן קרעדיט ניכט שעדיגע. האבען וויר יעדאָך דאס נאָטהיגע געלד בייזאממען, דאנן ווירד אונס ניעמאנד דריינרעדען קאָננען, וואָצו וויר דאסזעלבע פֿערווענדען זאָללען. מאָגליך, דאס עבען איין טהייל דער נייען רענטען-אנלייהע אלס פֿאָנד צור ערריכטונג איינער איינענען אונגארישען באנק פֿערווענדעט ווערדען ווירד.

דיא צום שלוסע אונזערעס בלאטטעס איינגעטראָפֿפֿענע אמטליכע וויענער צייטונג מעלדעט, דאס דיא פֿיעלען בעאונרוהיגענדען נאכריכטען איבער דיא באנק אונד צאָלל-אנגעלעגענהייט אונוואהר זייען. דאס פֿאָלק מאגע זיך דאהער פֿאָן דערגלייכען ניכט אירדע פֿיהרען לאססען. אין קורצער צייט ווירד דיא רעגיערונג דען וואהרען זאכ-פֿערהאלט פֿעראָפֿפֿענטליכען, מאן מאגע זיך דאהער ביז דאהין געדולדען. — נון, וויר קאָנגען וואַרטען! איין אלטעס שפּריכוואָרט זאגט: "געדולד ברינגט ראָזען"; אבער קיינע באנק!

קעהר איין .זעהר שוויעריגער אונד זינד צינס-פערשפעטונגען אונפערמיידליך. דער שנעע-פאלל רוויערטע 48 שטונדען אונאויפהאָרליך, אונד זינד דיא שנעע-פערוועהונגען דעראַרט, דאס דער צוג נור לאנגזאם זיך פאָרטבעוועגען קאנן. נאמענטליך פאָן צעגלעד אבווערטס זינד דיא שטאָרונגען זעהר גראָס. דיא טעמעשוואַרער אונד דעברעצינער ציגע טרעפפען מיט 5—6 שטונדען פערשפעטונגען איין. נאָך ערגער זיעהט עס אויף דער זידבאהן אוים, דא אויף דער שטרעקע פאָן שטוהלווייסענבורג נאך קאנישא אונד סאָני גאר קיינע ציגע פערקעהרען קאָננען. ניכט מינדער גראָסע שטאָרונגען פינדען אויף דער אונגארישען וועסט-באהן שטאטט, וועלבע צווישען קאָרמענד אונד טשאקאני גאניץ „אונפאהרבאר" איזט. אויך אויף דער טהייס-באהן געהטס ניכט פיעל בעססער, דא דיא שטרעקע פאָן מישקאָלץ נאך ניר-עדיהאזא איינע טהיילווייזע שטאָרונג ערליטט. — אין גאליציען זאָללען פאסט זעמטליכע באהנען דען פערקעהר ביז אויף וויי-טערעס איינגעשטעללט האבען. אינדעם וויר אללע דיעס פערצייכנען, וואָללען וויר אונזערע לעזער גלייכצייטיג דאראויף אויפמערקזאם מאכען, דאס ווענן זיא דיא „יידישע פעסטער צייטונג" עטוואס פערשפעטעט בעקאָממען, זיך פריינדליכסט געדול-דען צו וואָללען. דיא פעראנטוואָרטליכקייט היעפיר טריפפט געוויס ניכט דיא „עקספעדיציאָן", זאָנ-דערן דען אונגעהייערן „שנעע-פאלל", וועלבעם וויר ליידער ניכט בעפעהלען קאָננען. (צום שלוסע אונזערעס בלאטטעס ערפאהרען וויר, דאס דיא שנעע-פערוועהונגען שאָן בעזייטיגט זינד.)

*(אויך איין רייזע-פערגניגען!) דער אייזענבאהנ-צוג צווישען פאָדוואָלאָ-טשיסקא אונד לעמבערג איזט אם 6-טען דיעזעס, האלב-אבט אוהר מאָרגענס, פאָן שנעע-שטירמען פערוועהט וואָרדען. מאן שיקטע איינען „הילפס-צוג" נאך דעם אנדערן, אום דען פערוועהטען איי-זענבאהנצוג, אויף וועלכעם 40 רייזענדע זיך בע-פאנדען, צו בעפרייען. אבער דיא שנעע-בערגע אויף דער באהן וואַרען זאָ גראָס, דאס דיא „הילפס-ציגע" שטעקען בליעבען, בעפאָר זיא נאָך ביז צו דעם פערוועהטען אייזענבאהנ-צוג געלאנגען קאָנגטען. — דיא בעהאָרדען שיקטען דאנן אוים לעמבערג פיעלע ארבייטער, מיט לעבענס-מיט-טעלן פערזעהען, נאך דעם פלאטצע דעם אונגלי-קעס. אויף וויטען אומוועגען ערריכטען זיא ענד-ליך דען פערוועהטען אייזענבאהנ-צוג. דיא 40 ריי-זענדען, וועלבע בערייטס פאָללע 36 שטונדען אין גראָסטער פערצווייפלונג אין דען וואגגאָנ'ס הערום-לאגען, בעגריסטען אין דען אנקאָממענדען איהרע בעפרייער אונד לעבענס-רעטטער, דא זיא בערייטס האלב ערפראָרען אונד פערהונגערט וואַרען. נון וואורדען דיא רייזענדען אויף שליטטען אין דיא נאהע געלעגענען דאָרפער איבערפיהרט, וואָ זיא אבוואַרטען מיססען, ביז דיא באהן פאָן דען שנעע-בערגען פרייא געמאכט ווערדען ווירד.

*(איין שטורץ אים מיניס-טעריאום.) מאן ערשרעקע דאָך ניכט! קיין איינציגער אונזערער הערדען מיניסטער איזט גע-שטירצט. בלאָס אין איינעם זאאלע דעם גראָסען געביידעס דעם מיניסטעריאומס דעם אינגערן שטירצטע איינע זיילע איין, וועלבע דען באל-קען אונטערשטיטצטע. אים זאאלע וואַרען מעה-רערע בעאמטע בעשעפטיגט, דאָך וואורדע קיין איינציגער בעשעדיגט, אָב וואָהל מעהרערע טישע צערטרימּמערט וואורדען. אין דיעזעם זאאלע וואור-דען פריהער דיא לאנדטאגס-זיטצונגען אבגעהאלטען. אלס ער שפעטער בויא-פעלליג וואורדע, שטיטצטע מאן איהן מיט איינינען האָלצ-זיילען, דאמיט דיא בעאמטען אין דעמזעלבען ארבייטען. פיר דיא אר-מען בעאמטען איזט אייך איין בויא-פעלליגער זאאל גוט גענוג. שטירצט ער איינסט צוזאממען אונד בעגראָבט איינינע דוטצענד בעאמטע, זאָ האט דיעס וואָהל ניכט פיעל צו זאגען, דא דאנן דער שטאאט וועניגער בעאמטען צו ערהאלטען האט.

געשעפטסבעריכט

אים אללגעמיינען זינד היער דיא פרייזע נאך 100קילאָגראממ, נור ניכט דאָרט, וואָ אנדערע צאה-לען אונד געוויכטע בעזאָנדערס אנגעפיהרט זינד.

קוקורוץ 4·45—4·55 גולדען.

האפער, 7·67—8·03 גול.

נערסטע פוטטער 5·64—5·95 גול., מאלצ-וואארע 6·20—6·44 גולד.

קאָרן 6,91 — 7·25 גולד.

ווייצען פער פריה-יאהר 9,70—9·75 גולד.

האפער פער פריה-יאהר 8·50 — 8·75 גולד.

קוקוקרוץ פער מאי-יוני 5·16 - 5·20 גולד. — אללעס פער מעטער-צענטנער.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פרייא אב פעסט:) נומ' 0: 23 גולד. — קר., נומ' 1: 22 גול. — קר., נ' 2: 21 גול. 25 קר., נ' 3: 19 גול. 50 קר., נ' 4: 18 גול. — קר., נ' 5: 16 גול. — קר., נ' 6: 14גולד. -- קר., נ' 7: 12 גול. 50 קר., נ' 8: 9 גול. 75 קר., נ' 8½: 8 גולד. — קר., פיינע קלייע 3 גול. 60 קר., גראָבע קלייע 3 גולד. 40 קר.

הילזענפריכטע: גראָסע וייסע באָהנען 8 גולד., צווערגעל 8·50, לינזען 8—16 גולד. ערבסען 10—12 גולדען. — גרויער מאָהן 18 גולד. בלויער 23 גול', הירזע-בריין 8·20—8·40 גול. הירזע (קאָלעש) 4·80—5 גולד. לייגזאמען 13·75 גולד. האנפזאמען 11¼ גול.

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 24¾. אלטע-מעטהאָדע 25½ פער 100 ליטער-פערצענט.

ריבאָל דאָפפעלט-ראפפינירט 21·85 גולד. פער 50 קילאָגראמם.

צוועטשקען. סערבישע פאס - וואארע 11·15—11·60 גולד.—

צוועטשקענמוס (לעקוואר) 15·20—15·60 גולד.

האָניג. געליטערטער 35·70 — 36·60 גולד.

וואכס, ראָזענייער 146·40 גולד.

וויינשטיין, האָכגרעדיגער 62,30 גולדען.

קנאָפּפערן: פיינע האָכ-פרימא אונגארישע 18¼—19 גול.

קלעעזאמען אונגארישע לוצערנע 75 גולדען.

ראָטה-קלעע 55·35—55·57 גולדען.

אונשליט (חלב) 50—51·78 גולד. פער מעטער-צענטנער. -

פעטראָלעאום: אין גראָסעס 20¼ גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מאַרקט. בייא דעם אם 6-טען ד. מ. היער אבגעהאלטענען וואָכען-מארקטע וואור-דען פערקויפט 638 אָכסען דאס פאאר פאָן 170—285 גול', 250 קיהע דאס פאאר פאָן 135—197 גול. 88 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 80—164 גול., — שטיק שאפע דאס פאאר — — גול. רינדפלייש פער 50 קילאָגראמם 27 גולד. — קר. ביז 28 גולד. 50 קר.

שאפפעללע, דייטש-וואָללינע שאפפעללע שוועררע צו 3·20—3·50 גולדען פער פאאר. סערבישע אונד טירקישע שוועררע צו 125—132 גולד. באנאטער 135—145 גולדען פער 102 שטיק.

גייס-פעללע אָפפענע אונגארישע אונד זיע-בענבירגער 170—180 גולדען פער 102 שטיק.

לאממפעללע באטשער אונד באנאטער צו 70—85 גולד.

קיטצ-פעלע, לייכטע 100 גולד. — שוועררע 110 125 גולדען.

הייטע וויר נאָטירען: אונגארישע קוה-הייטע 56—60 גולד. אָכסענהייטע טראָקענע 54—58 גולד. קאלבפעללע אָהנע קאָפפע 120—124 גולד., מיט קאָפפען 110—112 גול. ראָסהייטע 4½—10½ גולד.

לעדער, פפונדהייטע איבער 40-פפד. 104—105 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 22—25-פפד. 104—105 גולד., צווימאל פערזעטצטע טערצען 28—35-פפד. 100-103 גולד. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 35—40-פפד. 105—108 גולד. פיינע קוה-הייטע גענערבטע 10—12 פפד. 130—155 גולדען.

קאלבלעדער מיטטעל 245 — 255 גולד. פיינעס 265—285 גולד.

שאפוואָללע. עס וואורדע בלאָס איינע פאר-טיע איינשור צו 89—90 גולד. אונד איינע פארטיע זיעבענ-בירגער ציגאיא צו 103—105 גולד. (פער 56 קילאָגראמם) פערקויפט. —

וויענער פרייזע.

ריבאָל 44½—45 גולדען. —

לייגאָל 34¾—35 גולדען.—

פעטראָלעאום 19.85 — 20 גולד. — אל-לעס פער 100 קילאָגראמם.

שפיריטוס 25 גולדען צו 10·000 ליטער-פערצענט. —

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 8-טען יעננער 1876.

טעמעשוואר	1	31	9	6	78
וויען	76	24	60	80	29
גראץ	3	55	34	38	37

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען, נייער באנאטער	72·8	8.30—8.40
" "	73·7	8 50—8.70
" "	74·6	8.80—9.—
" "	75·5	9,30—9.50
" "	76·4	9.70—9.90
" "	77·3	10·10—10·30
" "	78·3	10·40—10·60
" טהייס	72·8	8.50—8.70
" "	73·7	8.80—9 —
" "	74·6	9 10—9.30
" "	75·5	9 50—9 70
" "	76·4	9,90—10·10
" "	77·3	10·20—10·40
" "	78·3	10·50—10·60
" פעסטער באָדען	72·8	8.20—8.30
" "	73·7	8 40—8 60
" "	74·6	8.70—8.90
" "	75·5	9,10—9.40
" "	76 4	9 60—9 80
" "	77·3	10.—10·20
" "	78·3	10·20—10·40
" וויעסעלבורגער	72·8	8.50—8.70
" "	73·7	8.80—9.—
" "	74·6	9.10—9.30
" "	75 5	9.50—9.70
" "	76·4	9.90—10·10
" "	77·3	10·20—10·40

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	7.25—7.45
נערסטע מאלץ	62	6.70—8.20
נערסטע פוטטער	62	5,95—6.45
האפער	41	7 67—8.—
קוקורוץ באנאטער		—.—.—
נייער	73	4.50—4.60
הירזע		4.35—4.55

[illegible]

		פער 100 קילאָגראמם פל.
ווייצען	פער דעצעמבער	—.—
	פריהיאהר	9.70—
קאָרן	דעצעמבער	—.—
קוקורוץ	מאי-יוני	5.16 —
נערסטע		—.—
האפער	דעצעמבער	.—.—
	פריהיאהר	8 50 —
ריפס	אויג.-סעפט.	—.—

באללען-מעהל

	פל.	קר.
נומער 0	23	—
" 1	22	—
" 2	21	25
" 3	19	50
" 4	18	—
" 5	16	—
" 6	14	—
" 7	12	50
" 8	9	75
" 8½	8	—

שפיריטוס: אלטע מעטהאָדע פראָמפטע	25'50
" נייע " קארטאָפפעל	23.70

קורז-טאבעללע פאָם 8. יעננער.

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אשיא	105	65
דוקאטען	5	44
עסטערייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	20
נאפאָלעאָנדאָר	9	20
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	57	20
20 מארקשטיקע	11	40

לאָזע.

	פל.	קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	238	—
דעטטאָ " פינפטעל	235	50
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	106	50
1860-ער " " גאנצע	111	90
דעטטאָ " " פינפטעל	121	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	131	50
דעטטאָ " 50 "	131	—
[illegible]	19	—
סירקען-לאָזע	21	80
קרעדיט-לאָזע	162	25
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	28	25
דאָנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאָזע	94	50
אינסבּרוקער לאָזע	18	—
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	14	—
קראקויער " " 20	15	—
אָפנער " " 40	27	50
סאלפפי " " 40	26	75
ווינדישגרעטץ " 10	13	60
וואלדשטיין-לאָזע " 40	39	25

לאָזע.

	פל.	קר.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	17	25
סט. גענאָיס " " 40	29	50
סטאניסלויער " " 20	18	—
טריעסטער " " 100	113	50
דעטטאָ " " 50	63	—
וואלדשטיין " " 20	23	50
ווינדישגרעטצער " 20	22	25
אונגארישע פרעמיענ-לאָזע צו 100 גולד.	76	25
דעטטאָ צו 50 גולדען	76	25
וויענער לאָזע	100	—

וועַרטה-פאפיערע.

	פל.	קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	78	—
טעמעשוואר-באנאטער	78	50
זיעבענבירגישע	78	50
גאליציש	85	50
בוקאָווינער	83	—
אונגארישע אייזענבאהנ-אנלעהען	100	25
ווייגצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	74	25
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פערצענט	85	50
דער אונגארישען היפאָטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פערצענט	80	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פער-צענט	85	50
דעטטאָ צו 6 פערצענט	88	50
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	88	75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

נון שטעהט אבער אן דער שפּיטצע דיעזער קאָממיססיאָן דער אָבער-געשפּאַן, וועלכער פֿאָן דער רעגיערונג ערנאננט אונד אבהענגיג איזט. דא זיעהט מאַן יא, דאס אייגענטליך דען קאָמיטאַטען ניכטס בלייבט, דא דיא רעגיערונג דורך איהרע פֿערוואלטונגס-קאָממיססיאָן אונד דען אָבער-געשפּאַן אללעס אין איהרע הענדע פֿעראייניגט. איך ווינשע דאהער, דאס דיעזעס געזעטץ ניכט אנגענאָממען ווערדע!"

נון נאהם וויעדער דער מיניסטער-פּרעזידענט דאס וואָרט; ער זאגטע: "איך ווייס עס וואָהל, דאס אים לאנדע געגען דיעזעס געזעטץ זעהר צאהלרייכע שטיממען זיך ערהאָבען האבען. ענדליך איזט דיעס אבער בעציגליך יעדעס נייען געזעטצעס דער פֿאלל. מאן קאנן אונמאָגליך עטוואס שאַפֿפֿען, וואס פֿאָן אללען פּארטייען אלס גוט אונד אנגעהמבאר בעטראכטעט ווערדען זאָללטע. אבער ווירד דאס געזעטץ איינמאל אנגענאָממען, דאנן ווירד מאן זיך דורך דאס פּראקטישע לעבען פֿאָן דעססען גיטע איבערצייגען קאָננען. דער הערר פֿאָר-רעדנער לודוויג מאָטשארי, דענקט אן דיא "אלטען טאָפּפֿע עגיפּטענס" צוריק. ער מאָכטע נעמליך איינע זאָלכע קאָמיטאטס-פֿערוואלטונג האבען, וויא זיא פֿאָר דעם יאהרע 1848 בעשטאנד. יא וואָהל! אבער וויר דירפֿען ניכט ריקווערטס שרייטען; עס איזט אונזערע פּפֿליכט, פֿאָרווערטס צו געהען. וואס פֿאָר דעם יאהרע 1848 גוט וואר, איזט הייטע בערייטס אונצייטגעמעס. דאמאלס מוסטען דיא קאָמיטאטע געגען פֿיינדליכע רעגיערונגען אנקעמפּפֿען. מיט דעם בעגיננע דער אונגארישען קאָנסטיטוציאָן האט דיעזע אויפֿגאבע דער קאָמיטאטע אויפֿגעהאָרט אָדער זאָללטען עטווא דיא אונגארישען קאָמיטאטע אין עוויגעם קאמפּפֿע געגען דיא אייגענע אונגארישע רעגיערונג זיין? דאס ווערע דאָך לעכערליך, אָדער בעססער געזאגט: עס ווערע דיעס האָכסט טרויריג! הייטע מיססען דיא קאָמיטאטע מיט דער רעגיערונג האנד אין האנד געהען! מיט דעם יאהרע 1867, וואָ אונגארן איינע אייגענע רעגיערונג ערהיעלט, איזט עס אויפֿגאבע דער קאָמיטאטע געוואָרדען, דיא רעגיערונג צו אונטערשטיטצען. ביי דעם הייטיגען פֿערוואלטונגס-זיסטעם איזט דיעס אבער ניכט ערריכבאר. איך זעלבסט וואר אָבערגעשפּאַן דעם ביהארער קאָמיטאטס אונד קעננע דיא שוויעריגקייטען דער פֿערוואלטונג אויס אייגענער ערפֿאהרונג. מאן פֿערגעססע דאָך ניכט, דאס איינע קאָרפּערשאַפֿט פֿאָן אונגעפֿעהר 400 מענשען, דיא אבער אָפֿט 800 מיינונגען האבען, וועניג געאייגנעט איזט, איינע "איינהייטליכע" פֿערוואלטונג צו לייטען. דעסהאלב האט דיא רעגיערונג אין דיעזעם געזעטצע איינע "פֿערוואלטונגס-קאָממיססיאָן" פֿאָרגעשלאגען. דא דירפֿטע זיך דאָך לייכטער עטוואס "גאנצעס", "אבגערונדעטעס" ערציעלען, אלס ווען אים קאָמיטאטס-הויזע 400 שטיממען דורכאיינאנדער שרייען." — (לעבהאַפֿטע צושטיממונג.)

נון שפּראכען נאָך קאָמיאטהי (לינקער) געגען דאס געזעטץ, פּלאטשי (ליבעראלער) הינגעגען פֿיר דאסזעלבע. אין דער נעכסטען זיטצונג ווערדען דיא בעראטהונגען פֿאָרטגעזעטצט.

זיטצונג פֿאָם 11-טען יענער.

אָהנע פֿיעל רעדען קאנן אים אונגארישען רייכסטאגע קיין געזעטץ דורכדרינגען. דער מיניסטער מאָגע איינמאל איין געזעטץ פֿאָרלעגען, דאס 2 מאל 2 נור 4 זיין מיססע, אונד ער ווערדע זיך איבערצייגען, דאס פֿיעלע געגען-רעדען געהאלטען ווערדען. ווער ווייס, וויא לאנגע נאָך דיא רעדען איבער דאס געזעטץ וועגען דער "פֿערוואלטונגס-אויסשיססע" נאָך דויערן קאָננען?

אין דער געסטריגען זיטצונג היעלט וויעדער דער דעפּוטירטע בייאנאָוויטש איינע לאנגע אונד ברייטע רעדע איבער דאס נייע פֿערוואלטונגס-געזעטץ. ער זאגטע דאסזעלבע, וואס שאָן זיינע פֿאָר-רעדנער זאגטען, נור אין אנדערען וואָרטען. דיעזער דעפּוטירטע געהאָרט צור שעננעי-פּארטיא, וועסהאלב ער געגען דאס געזעטץ שפּרעכען מוסטע. ער איזט געגען דיא וואהל דער בעאמטען אונד ווינשט פֿיעלמעהר דיא ערנעננונג דערזעלבען. ער בערופֿט זיך דאביי אויף ענגלאנד, וואָ דיא בעאמטען ניכט געוועהלט, זאָנדערן ערנאננט ווערדען. דאס מיטטעל-דינג צווישען וואהל אונד ערנעננונג וויל איהם דורכאויס ניכט געפֿאללען.

פּאָליטישע נייאיגקייטען.

*(גראף אנדראשי אונד זיינע ראטה-שלעגע.) ראטה-געבער האבען זעלטען איינען דאנק צו ערוואַרטען. דיעזע ערפֿאהרונג מוסטע אונזער מיניסטער דעס איסערן, גראף אנדראשי, עבען יעטצט מאכען. דיא ראטה-שלעגע, דיא ער פֿיר דיא טירקייא אויסגעארבייטעט, האבען איהם געוויס דען שלאף מאנכער נאכט געראובט. אונד מיט וועלכער מיהע וואר עס פֿערבונדען, ביז דיעזע ראטה-שלעגע פֿאָן דען רעגיערונגען רוסלאנדס, דייטשלאנדס אונד איטאליענס אקצעפּטירט וואָרדען! נון גלויבטע מאן שאָן מיט זיכערהייט, דאס אויך פֿראנקרייך אונד ענגלאנד דיא גוטען ראטה-שלעגע, וועלכע אונזער קלוגער גראף אנדראשי אויסגעארבייטעט האט, גערנע אננעהמען ווערדען. עס ווערע דיעס געוויס אויך געשעהען, אבער זיעהע דא! דער טירקישע געזאנדטע אין פּאריז מאכטע ביים פֿראנצאָזישען מיניסטער שריטטע, דאמיט פֿראנקרייך דיעזע ראטה-שלעגע צוריקווייזע. ער זאגטע געראדע הערויס דאס דער סולטאן פֿאָן דיעזען ראטה-שלעגען ניכטס וויססען וויללע. דא דענקע מאן זיך דאָך! גראף אנדראשי שטרעבטע יא נור דאס וואָהל דער טירקייא אן. ער ווינשטע, דאס דער אויפֿשטאנד אין דער הערצעגאָווינא איין ענדע נעהמע! אונד פֿיר אללי דיעזע בעמיהונגען קאָממט דער "שווארצע אונדאנק." דער סולטאן, דעם וויר אייגענטליך העלפֿען וואָללטען, זאגט עס אָפֿפֿען הערויס: ער מאג פֿאָן אונזערען ראטה-שלעגען ניכטס וויססען; ער איזט זעלבסט געשיידט גענוג, אום זיין רייך נאָך זיינער אייגענען וויזהייט רעגיערען צו קאָננען. ער וויל ביי עסטעררייך קיינע "אנלייהע אן וויזהייט" מאכען. אונד דער טירקישע געזאנדטע פֿיהרט אין פּאריז דיא נעמליכע שפּראכע. דאס ווירד עסטעררייך-אונגארן זיך קוים געפֿאללען לאססען! וויא עס הייסט, זאָלל ענגלאנד היעביי מיט פֿראנקרייך האנד אין האנד געהען, דאמיט מאן דיא עסטעררייכישען ראטה-שלעגע צוריקווייזע! נון גוט, וויר ווערדען אונס צו טראָסטען וויססען: פֿיר אנדראשי זינד: רוסלאנד, דייטשלאנד, עסטעררייך-אונגארן אונד איטאליען; געגען אנדראשי זינד: פֿראנקרייך, ענגלאנד אונד דיא טירקייא. דא האט אנדראשי פֿיר זיך דאָך דיא מעהרהייט דער מעכטע. איבריגענס וויל מאן וויססען, דאס ענגלאנד אייגענטליך פֿיר דיא ראטה-שלעגע איזט, אללעין הערר בייסט, דער געגענווערטיג אונזער געזאנדטער אין לאָנדאָן איזט, זאָלל דען גאנצען "ווירוואַרר" אנגעריכטעט האבען. אויס נייד מאָכטע ער נעמליך דעם גראפֿען אנדראשי "איין שפּיטצעל" פֿערזעטצען. ער ארבייטעט דאהער, דאס ענגלאנד דיעזע שאָנע ראטה-שלעגע צוריקווייזע. —

*(קרעמיעה אלס מיטגליעד דעס אָבערהויזעס.) דער בעריהמטע יידישע שטאאטס-מאנן, הערר אדאָלף קרעמיעה, איזט ביי דער לעטצטען וואהל דער אָבערהויז-מיטגליעדער אין פֿראנקרייך — אין דען "סענאט" (אינס אָבערהויז) געוועהלט וואָרדען! אוס דיעזעם אנלאססע האבען דיא איזראעליטען אויס דער פֿראנצאָזישען שטאדט נימעס (שפּריך "ניהם", אין דיעזער שטאדט איזט קרעמיעה געבאָרען) אן קרעמיעה איין בעגליק-ווינשונגס-שרייבען געריכטעט. — קרעמיעה אנטוואָרטעטע אויף דיעזע צושריפֿט מיט פֿאָלגענדעם שאָנען שרייבען: "מיינע גוטען אונד טהייערען פֿריינדע! איך קאנן איהנען

נענגען דאס קרייצ-פֿאהרער-געזינדעל צוזאממענצושטעללען. יאָססען האטטע לאנגע צו טהון, ביז ער דען העפֿטיגען ראבבינער פֿאָן זיינעם פּלאנע אבברינגען קאָננטע. ער האט איהם בעוויעזען, וויא איינע זאָלכע ריסטונג ערסט רעכט דאס גאנצע פֿאָלק רייצען ווירדע — אונד דאס דיא בילדונג איינער יידישען ארמעע אָהנע בעוויללינונג דער רעגיערונג ניכט שטאטטהאַפֿט איזט. עטוואס אנדערס איזט עס, זיך אים נאָטה-פֿאללע וועהרען, אלס זיך אים פֿאָראויס אויף דען קריעגס-פֿוס זעטצען אונד דאדורך אָפֿפֿען צייגען, דאס מאן זיך אויף דען ביישטאנד דער רעגיערונג ניכט פֿערלאססע. יאָססען האטטע געראטהען, ערסט אבצוּוואַרטען, אָב זיך יענע שרעקענס-נאכריכט אויס ליאָן בעשטעטיגע.

דיעזע בעשטעטיגונג קאם דענן אויך נור צו באלד. זיא וואורדע פֿאָן איינינגען פֿליכטענדען יודען איבערבראכט, וועלכע זיך אויס נאָרוויך (ליעגט אין ענגלאנד, געשפּראָכען ווירד עס "נאררישש") גערעטטעט האבען. אם 10. פֿעבער דעס יאהרעס 1190 וואורדען דאָרט נעמליך דיא מייסטען יודען ניעדערגעשטאָכען. עס וואורדע אין יאָרק אבערמאלס איינע געמיינדע-בעראטהונג אבגעהאלטען. ר' יוחנן שפּראך פֿיר דיא זאָפֿאָרטיגע בעוואַפֿפֿנונג. ער פֿראגטע, אָב מאן דענן נאָך אימער ניכט איינזעהע, דאס גאנץ ענגלאנד צום אונטערגאנגע דער יודען פֿערשוואָרען זייא, אָב מאן דענן זאָ לאנגע וואַרטען וואָללע, ביז זעלבסט דיא אויסזיכט אויף איינע געגענוועהר פֿערשוואונדען זייא?

יאָססען ערווידערטע, דאס ער נונמעהר מיט דעם ראטהע דעם ראבבינערס אין הינזיכט דער בעוואַפֿפֿנונג איינפֿערשטאנדען זייא. נור דירפֿע מאן ניכט עהער צום שווערטע גרייפֿען, ביז עס ווירקליך נאָטה טהוע. פֿאָרלייפֿיג האבע מאן אין יאָרק קיינען אנגריפֿף צו בעפֿירכטען, דא דיא קאָניגליכען סאָלדאטען אים נאהען שלאָססע אונטער בעפֿעהל דעס ריטטערס שטעפֿאן שטעהט.

"אום גאָטטעס וויללען! (ריעף ר' יוחנן) אויף איינמאל זייד איהר זאָ לייכט-גלייביג אונד האבט פֿערטרויען צום ריטטער שטעפֿאן בעקאָממען? צעהלט איהר אויף דיא פּאאר לייטע אים שלאָססע? קעננט איהר ניכט דען יודענהאס אונד דיא באָזהייט דעס ריטטערס שטעפֿאן? בילדעט איהר אייך איין, דאס ער אונס צו הילפֿע קאָממען ווירדע? איך זאגע אייך, ער ווירדע עהער אונזערע פֿיינדע אונטערשטיטצען."

""איך ווייס, ווער ריטטער שטעפֿאן איזט. (זאגטע יאָססען) אבער ער איזט דאָך געצוואונגען, נאָך דעם וויללען דעס קאָניגס פֿאָרצוגעהען. עס איזט וואָהל וואהר, דאס דיא פּאאר סאָלדאטען אים שלאָססע דאס רויב-געזינדעל נאָך ניכט בעקעמפּפֿען קאנן, אבער רינגס אום יאָרק זינד יא מעהרערע סאָלדאטען-קוואַרטיערע.""

"דיעזע סאָלדאטען מיססען זיך אבער אין דען קרייצצוג בעגעבען — אונד דיעזע ווערדען וואָהל ניכט געגען דיא קרייצ-פֿאהרער קעמפּפֿען!"

""עס קאָממט אבער ניכט אויף איהרען וויללען אן, זיא שטעהען אין קאָניגליכעם דיענסטע, אונד מיססען קעמפּפֿען, וויא אונד וואנן זיא דאצו בעפֿעהל ערהאלטען!""

"וואס איהר דא ניכט אללעס וויססעט! דיעזע סאָלדאטען ציעהען געגען ווען איהר וואָללעט, געגען טירקען אָדער פֿראנצאָזען אָדער דייטשע: דאס איזט איהנען איינערלייא. אבער זיא ציעהען ניכט פֿיר יודען געגען קאטהאָליקען! וויא קאָננט איהר נור דענקען, דאס דיא קאטהאָלישען סאָלדאטען וועגען אונס יודען איהרע קאטהאָלישען גלויבענס-גענאָססען ניעדערשטאָססען ווערדען? דיא סאָלדאטען זינד קאטהאָליקען אונד אללע איהרע אנפֿיהרער זינד קאטהאָליקען — אונד אללע ווינשען עהער, דאס דיא יודען ביז אויף דען לעטצטען מאנן פֿערטילגט ווערדען!"

""עס איזט איין אונגליק (ריעף יאָססען אונגעדולדיג), דאס איהר דיא זאכען שווערצער זעהט, אלס זיא זינד. האָרט מאן אייך, זאָ מיסטע מאן גלויבען, דאס אללע קאטהאָליקען דער וועלט נור אן אונזערע אויסראָטטונג דענקען. קאָננט איהר אייך דענן ווירקליך איבערעדען, דאס אונטער זאָ פֿיעלען טויזענדען יעדעס מענשליכע געפֿיהל פֿערשוואונדען איזט? גלויבט איהר דענן, דאס דען קאטהאָליקען איהרע רעליגיאָן רויב אונד מאָרד ניכט פֿערביעטעט...""

"אום דעס הימטעלס וויללען, האלטעט איין! (ריעף ר' יוחנן) יא, יא, אונד טויזענדמאל יא! דיא קאטהאָליקען דענקען נור אן אונזערע אויסראָטטונג. איינען יודען צו מאָרדען, איזט ביי איהנען קיינע זינדע! אייער בלינדעס פֿערטרויען אויף קאטהאָלישע מענשליכקייט איזט איין גראָססערעס אונגליק אלס מיינע העפֿטיגקייט. דענן איהר האלטעט אונס פֿאָן איינעם מוטהיגען אונטערנעהמען צוריק. — דער קאָניג ערקלערטע וואָהל, דאס וויר אונטער זיינעם שוטצע שטעהען, אבער זיינע ערקלערונג ניטצעט ניכטס. דיא קאטהאָליקען געהאָרכען ניכט דעם געבאָטע דעס קאָניגס, ניכט דעם געבאָטע איהרער רעליגיאָן, וואָ עס גילט, גרויזאמקייטען געגען יודען צו איבען."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אוים דעם אונגארישען רייכסטאגע.

אונטערהויז-זיטצונג פאם 10-טען יענער.

וויא וויר בעריכטעט אין פאריגער נו' מעלדעטען, קאם גלייך נאך ווידער-ערעפפנונג דעם רייכסטאגעס דיא פערוואלטונגס-פראגע צור פערהאנדלונג. עס איזט דיעס איין געגענשטאנד, וועלכער פאללקאממען געאייגנעט איזט, אים רייכסטאגע איינען הארטען קאמפף הערפארצורופען. וויר וואללען פאר אללעם אונזערען לעזערן נייערדינגס אין עראיננערונג ברינגען, וואָרין דיא פערוואלטונגס-פראגע אייגענטליך בעשטעהע.

שאן אין נוממער 87 אונזערעס בלאטטעס האבען וויר געזאגט, דאס בעטרעפפס דער קאמיטאטס-בעאמטען איין העפטיגער שטרייט אבוואלטעט. דיא איינען ווינשען נעמליך, דאס אללע קאמיטאטס-בעאמטען פאם פאלקע געוועהלט ווערדען מאגען, דאמיט זיא, פאן דער רעגיערונג אונאבהענגיג, בלאס צום וואהלע דעם פאלקעס ווירקען קאננען. דיא אנדערען זינד איינער גאניז ענטגעגענגעזעטצטען אנזיכט. זיא ווינשען נעמליך, דאס זעממטליכע קאמיטאטס-בעאמטען פאן דער רעגיערונג ערנאננט אונד בעצאהלט ווערדען מאגען. זיא ווינשען דיעס אויס דעם גרונדע, וויל עבען זאלכע בעאמטע, דיא פאם פאלקע געוועהלט ווערדען, זיך אום דיא פעראָרדנונגען דער רעגיערונג וועניג קיממערן. וויא שעדליך איזט עס אבער, ווענן דיא רעגיערונג נאך רעכטס, דיא בעאמטען הינגעגען נאך לינקס געהען. דאס וואר יא ביזהער דיא הויפט-קראנקהייט דעם אונגארישען שטאאטעס, דאס יעדעס קאמיטאט עבען זא האנדעלטע, וויא עס איהם נור אלליין בעליעבטע, אהנע זיך אום דיא פעראָרדנונגען דער רעגיערונג צו קיממערן. אונד דאך מוס יא יעדער שטאאט „איינהייטליך" רעגיערט ווערדען, ווענן ער ווירקליך שטארק אונד פעסט ווערדען זאלל!

אום דיעזעם שטרייטע אונטער דען פארטייען איין ענדע צו מאכען, האט דער מיניסטער-פרעזידענט ט י ס א איינען מ י ט ט ע ל ו ו ע ג געפונדען. דיעזער האט צום צוועקע: איינערזייטס דיא זעלבסט-פערוואלטונג דער קאמיטאטע אויפרעכטצוערהאלטען, אבער אויך דעם מיניסטעריאום דאס איינהייטליכע רעגיערען מאגליך צו מאכען. דיעס זאלל דאדורך ערדייכט ווערדען, אינדעם קינפטיג איין טהייל דער קאמיטאטס-בעאמטען פאם פאלקע געוועהלט ווערדען זאלל, וועהרענד דער אנדערע טהייל פאן דער רעגיערונג ערנאננט ווערדען מיססטע. זאמיט ווערדען וויר געוועהלטע אונד ערנאננטע בעאמטען האבען. — היעדורך ווערדען רעגיערונג אונד פאלק אין דען קאמיטאטען איינען גלייכען איינפלוס האבען. איבערדיעס מוס נאך איינע פערוואלטונגס-קאממיססיאן געשאפפען ווערדען, וועלכע דיא אבער-אויפזיכט איבער דיא קאמיטאטס-פערוואלטונג פיהרען זאלל. דיעזע קאממיססיאן מוס בעשטעהען: אויס דעם אבער-געשפאן, וויצע-געשפאן, אבער-נאטער, אבער-פישקאל או' ז' וו'. צו דיעזען בעאמטען, וועלכע פאן דער רעגיערונג געוועהלט ווערדען, וועהלט אויך דאס פאלק נאך 10 מיטגליעדער, דאמיט אויך אין דיעזער קאממיססיאן רעגיערונג אונד פאלק אין גלייכער וייזע פערטרעטען זיין מאגען.

אלס נון דיעזען מאנטאג דיא פערוואלטונגס-פראגע אים רייכסטאגע צור פערהאנדלונג געלאנגטע, ערהאב זיך דער רעפערענט יוליאוס ג ו ל ל נ ע ר אונד זאגטע: „דאס ווירד וואהל יעדער איינזעהען, דאס אונזערע קאמיטאטס-פערוואלטונג ניכט זא בלייבען קאנן, וויא זיא ביזהער וואר. הייטצוטאג קאנן נור איין זאלכער שטאאט בעשטעהען, וועלכער „איינהייטליך" רעגיערט ווירד. ווענן אבער יעדעס קאמיטאט נאך אייגענער לוינע פערפאהרט, דא קאנן נור איינע „פערווירונג", ניכט אבער איינע „אָרדנונג" הערשען. מאן דענקע זיך איינמאל איינען שטאאט, אין דעם איין קאמיטאט פ א ר ו ו ע ר ט ס ציעהט, דאס אנדערע ר י ק ו ו ע ר ט ס, איין דריטטעס ר ע כ ט ס, איין פיערטעס ל י נ ק ס — וואס זאלל היעראוס ווערדען? איזט דא איין רעגיערען דענקבאר? דען קאמיטאטען שמעקטס וואהל ניכט, דאס זיא פלאטצליך צו איינער געוויססען אָרדנונג אנגעהאלטען ווערדען זאללען. זיא זעהען'ס ניכט גערנע, דאס אויך דיא רעגיערונג אין דיא קאמיטאטס-פערוואלטונג איינען איינפלוס איבע! זיא פיהלען זיך היעדורך אין איהרעם זעלבסט - פערוואלטונגס-רעכטע פערקירצט. אבער אללי דיעזע קלאגען זינד הייטע אונבערעכטיגט. זאלאנגע אין אונגארן נאך קיינע קאנסטיטוציאָן וואר, זאלאנגע דיא עסטעררייכישע רעגיערונג אויך היער הערשטע, האטטען דיא קאמיטאטע געוויס רעכט, ווענן זיא פאר יעדעם איינפלוסע איינער זאלכען רעגיערונג זיך צו שיטצען זוכטען. אבער הייטע, וואָ וויר איינע אונגארישע רעגיערונג האבען, וואס פירכטען דען דיא קאמיטאטע? ווילל דען אונזערע רעגיערונג ניכט עבען זא גוט דאס וואהל דעם פאלקעס, אלס דיא קאמיטאטע עס וואללען? אונד דאנן האבען וויר יא אויך איין פארלאמענט! זאללטע דיא רעגיערונג עטוואס פעראָרדנען, וואס דעם פאלקע שעדליך וועהרע, דא קאננטע מאן יא איינער זאלכען רעגיערונג אים פארלאמענטע העפטיג ענטגעגענטרעטען! מאן זאגט, דאס דיא רעגיערונג דען קאמיטאטען פיעלע וויכטיגע געשעפטע ענטציעהען ווילל, אום זעלבע פיר זיך צו בעהאלטען! מאן זאגט פערנער, דיא רעגיערונג וואללע דיא וויכטיגסטען געשעפטע דעם קאמיטאטס דער פערוואלטונגס-קאממיססיאן צווייזען, וויל דיעזע קאממיססיאן צום גראסען טהיילע פאן דער רעגיערונג אבהענגט! אללי דיעס איזט יעדאך ניכט ריכטיג. אים געגענטהיילע, דאס פאסט- טעלעגראפען- אונד אייזענבאהנ-וועזען, וועלכעס ביזהער אויסשליעסליך אונטער דער רעגיערונג געשטאנדען, זאלל יא נונמעהר דען פערוואלטונגס-קאממיססיאנען דער קאמיטאטע צוגעוויעזען ווערדען. דא זיעהט מאן יא, דאס דיא רעגיערונג דען קאמיטאטען קיינע געשעפטע ענטצאגען האט. זיא האט פיעלמעהר דען קאמיטאטען פיעלע נייע אונד זעהר וויכטיגע געשעפטע עבען יעטצט צוגעוויעזען. דאס בעווייזט דאך צור גענינע, דאס דיא רעגיערונג ניכט אללעס אין זיך פעראייניגען ווילל; זיא ווינשט דען אונפערקירצטען פארטבעשטאנד דער קאמיטאטע. אבער אין גלייכער וייזע מוס זיא יא דאהין שטרעבען, דאס אים גאנצען לאנדע איינע „איינהייטליכע" פערוואלטונג הערשען מאגע. איך עמפפעהלע דאהער דאס געזעטץ דער רעגיערונג איבער דיא פערוואלטונג צור אנגאהמע!" (לעבהאפטע עליענס.)

נון ערגריפף מיניסטער - פרעזידענט טיסא דאס ווארט; ער זאגטע אונטער אנדערעם: „געעהרטעס הויז! איך ווילל יעטצט קיינע לענגערע רעדע האלטען. וועלכע גרינדע מיך בייא אויסארבייטונג דיעזעס פערוואלטונגס-געזעטצעס געלייטעט האבען, האבע איך יא אין יענעם בעריכטע אויסאיינאנדערגעזעטצט, וועלכער בערייטס אונטער דיא הערדען דעפוטירטען פערטהיילט וואורדע. יעטצט ווילל איך נור זאגען, דאס דיא קאממיססיאן אן מיינעם געזעטצע בערייטס איניגע „פערענדערונגען" פארגענאממען, דיא איך גערנע אנגעהמע. איך פערזיכערע אבער אים פאראהיניין, דאס איך יעדע פערענדערונג, וועלכע פאן איינעם דעפוטירטען נאך פארגעשלאגען ווערדען זאללטע, עבענפאללס גערנע אנגעהמען ווירדע, ווענן דיעזע גוט אונד צוועקמעסיג זיין ווירד. זא נור ווירד עס אונס געלינגען, איין פערוואלטונגס-געזעטץ צו שאפפען, וועלכעס דעם לאנדע צום נוטצען געררייכען זאלל." (אללגעמיינער בייפאלל.)

נאך טיסא שפראך לודוויג מ א ט ש א ר י. דיעזער ווילל פאן דעם נייען פערוואלטונגס-געזעטצע ניכטס וויססען. נאך זיינער מיינונג ווירד היעדורך דאס זעלבסט-פערוואלטונגס-רעכט דער קאמיטאטע זעהר בעשעדיגט. ער העבט הערפאר, דאס דיא וויכטיגסטען געשעפטע דעם קאמיטאטעס דער פערוואלטונגס-קאממיססיאן צוגעוויעזען זינד.

פאלליעטאן.

דיא יודען אין ענגלאנד.

(49-טע פארטזעטצונג.)

„ווארום דאך דער ריטטער נור זא שנעלל וועגגעלויפען איזט? (זאגטע בענעדיקט.) גאננט ער מיר דענן ניכט דיעזע פריידע? טהיילנאהמע אן מיינען ליידען האט ער, אבער איינע טהיילנאהמע אן מיינען פריידען ווילל ער ניכט האבען? אך, דער מענש האט ליעבער מיט איינעם מיטלייד, אלס יעמאנדעם איינע פריידע צו גאננען! -- איך אבער זאגע, יעמאנדעם איינע פריידע גאננען, איזט מעהר קונסט, אלס יעמאנדען צו בעדויערן. האט מאן מיט יעמאנדעם מיטלייד, דאנן שעטצט מאן זיך דאבייא גליקליך, דאס מאן ניכט זעלבסט אין דאס אונגליק דעם אנדערן געראטהען איזט — אונד אפט מישט זיך אין דיעזעס מיטלייד אויך עטוואס שאדענ-פריידע: — אבער פיעלמעהר קונסט, פיעלמעהר זעלבסט-פערלייגנונג איזט עס, יעמאנדעם אויפריכטיג איינע פריידע צו גאננען — אונד דאבייא ניכט נייריש צו זיין! — אבער, וואס פילאזאפירע איך דא? קאממט הער קינדער, קאממט הער מיינע הדסה, מיין הערץ, מיין לעבען, מיינע איינציגע טאכטער! איך בין צו שוואך, זיינעם ליעבען נאמען פיר דאס גליק צו דאנקען, דאס ער מיר הייטע בעשערט האט. הדסה, דוא בעקאממסט איינען מאנן, גערעכט פאר גאטט אונד געליעבט בייא דען מענשען. אכטע אונד ליעבע איהן דיין לעבען לאנג. — אונד איהר מיין זאהן, מיין דון יוסף, איך איבערגעבע אייך איינע ריינע פערלע. איהר פיהרט מיינע טאכטער אויס דיעזעם לאנדע, פאלל אונגערעכטיגקייט אונד פערפאלגונג, וועג. דאס וואר מיין הייסער וואונש. איהר פיהרט זיא אין איין שאנעס לאנד, אבער עס איזט איהר פרעמד. זייד איהר דארט איהר פריינד, ברודער אונד פאטער, האלטעט זיא אין עהרען, ווענן איך ניכט מעהר בין. — ווינע ניכט, מיין הערצענסקינד, וויל איך פאן מיינעם טאדע שפרעכע. וויא לאנגע דויערט דענן איין מענשען-לעבען, אונד וואס ליעגט אן איינינען יאהרען מעהר אָדער וועניגער? איך האבע גענוג געלעבט, דא מיר מיינע ליעבע טאכטער אין פראממינקייט אונד טוגענד הערראנגעוואכסען איזט — אונד איך איהרע האנד דעם בראווסטען אונד בעסטען מאננע אנפערטרויע. דיעזעס גליק ווירד מיר צו טהייל, וויל גאטט דיינע קינדליכע טרייע, דיינען געהארזאם בעלאהנט. גאטט ווירד אויך ווייטער מיט דיר זיין, ער ווירד דען זעגען דיינעס פאטערס בעשטעטיגען!"

טהרענען פערלטען פאן דען אויגען דער הדסה אונד דעם דון יוסף; — יאססען אבער ציטטערטע אין אללען גליעדערן בייא דיעזען ווארטען . . . ארמער יאססען!

XI. ט ר ו י ר י ג ע צ י י ט ע ן!

עס ווארען דיא לעטצטען ווארטע בענעדיקט'ס. דער אונגליקליכע ערלעבטע ניכט דען האכצייטס-טאג זיינער טאכטער. ער שטארב באלד נאך דער פערלאבונג. זיין טאד וואר איין לייכטער, ער וואר בלאס איינגעשלאפען.

ניכט זא לייכט אבער שטארב דיא אונגליקליכע מלכה. — אלס זיא פאן דער פערלאבונג הדסה'ס מיט דון יוסף הארטע, בעגליקוואינשטע זיא מיט אויפריכטיגסטער פריידע דאס גליקליכע בראוט-פאאר: אבער איהר הערץ צוקטע דאבייא קראמפפהאפט צוזאממען, זיא פערפיעל אין איין העפטיגעס פיעבער אונד שפראך אויס דער היטצע דיא שרעקליכסטען זאכען. אפט שריע זיא: „ריכארד! דוא האסט מיין הערץ דעם בעסטען מאננע ענטריססען — אונד דוא האסט עס פערווארפען! ליידעסט דוא עבענזא וויא איך! — וועהע דיר אונד מיר, ווענן דוא אן מיך ווירקליך פערגעססען העטטעסט!" — איהרע לעטצטען ווארטע ווארען: „גאטט פערצייהע מיר מיינע זינדען — איך בין אונשולדיג!" — אונד שטארב!

דער יאממער אין ביידען פאמיליען וואר אונבעשרייבליך, באלד ערקראנקטע אויך חיה אויס שמערץ וועגען דער פערלארענען טאכטער. שפ"ה לאג שאן לענגסט אויף איהרעם קראנקען-בעטטע אונד וואוסטע נאר ניכט, וואס אום זיא פארגעהט.

דאס אונגליק קאממט אבער זעלטען אלליין. באלד וואר אין דער יידישען געמיינדע צו יארק דיא נאכריכט פערברייטעט, דאס אין ל י א ן (אין פראנקרייך) אללע יודען ערמארדעט ווארדען. דיא קרייץ-פאהרער האבען דיא שטאדט איבערפאללען אונד דיא יודען ניעדערגעשלאכטעט. „ווענן מאן דיא שאפע שערט, ציטטערן דיא לעממער." דיא יודען אין יארק ווארען זעהר בעאונרוהיגט, אונד דיא געמיינדע פערזאממעלטע זיך, אום איבער דיא מיטטעל צו בעראטהען, וועלכע מאן ערגרייפען מיססטע, פאללס זיך דיא נאכריכט בעשטעטיגען זאללטע. יאססען ווארדע פאם בעטטע זיינער קראנקען פרויא אבבערופען, אום אן דער בעראטהונג אנטהייל צו נעהמען. דער ראבבינער ר' יוחנן, וועלכער זעהר אויפגערעגט וואר, וואללטע עס מיט אללער געוואלט דורכזעטצען, דאס זיך אללע שטארקען יודען אין ענגלאנד בעוואפפנען זאללען, אום זא איינע יידישע ארמעע